УДК 378.011.3-051:004]:159.9
DOI https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2026.112.03

Дульська Оксана Володимирівна
викладач кафедри практичної психології,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
o.v.dulska@udu.edu.ua
orcid.org/0000-0003-1899-7315

Слабко Володимир Миколайович
доктор педагогічних наук,професор,
професор кафедри педагогіки
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
v.m.slabko@npu.edu.ua
orcid.org/0000-0002-5175-3104

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто інформаційно-цифрову компетентність як важливу складову професійної культури майбутніх психологів в умовах трансформації сучасної освіти. Обґрунтовано актуальність розвитку здатності майбутніх фахівців ефективно, відповідально та етично використовувати цифрові технології у професійній діяльності. Проаналізовано сучасні наукові підходи до визначення змісту цифрової компетентності психолога, її структурних компонентів та ролі у професійній підготовці. Визначено взаємозв'язок інформаційно-цифрової компетентності з професійними знаннями, уміннями, етичними нормами, інформаційною безпекою, критичним мисленням і готовністю до використання сучасних цифрових інструментів. Особливу увагу приділено можливостям застосування цифрових технологій, онлайн-ресурсів та інструментів штучного інтелекту у професійній підготовці майбутніх психологів. Узагальнення наукових джерел засвідчило, що інформаційно-цифрова компетентність не обмежується технічною здатністю користуватися цифровими засобами, а передбачає комплексне поєднання інформаційної грамотності, цифрових навичок, аналітичного мислення, комунікативної культури, етичної відповідальності та здатності забезпечувати безпечне використання цифрової інформації. Встановлено, що її цілеспрямоване формування сприяє підвищенню якості професійної підготовки майбутніх психологів, їхній готовності до роботи в цифровізованому освітньому та професійному середовищі й адаптації до нових форматів психологічної допомоги. Зроблено висновок про необхідність системної інтеграції інформаційно-цифрової компетентності до змісту професійної підготовки майбутніх психологів як невід'ємної складової їхньої професійної культури. Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні та експериментальній перевірці педагогічних умов, моделі й методики формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх психологів, а також у визначенні критеріїв, показників і рівнів її сформованості з урахуванням етичних вимог та безпечного використання технологій штучного інтелекту.

Ключові слова: *інформаційно-цифрова компетентність, професійна культура, професійна підготовка, цифрові технології, штучний інтелект, цифрове освітнє середовище, інформаційна безпека, цифровізація освіти.*

Цифрова трансформація освіти зумовлює суттєві зміни у змісті, формах і технологіях професійної підготовки майбутніх психологів. Сучасний психолог працює в інформаційно насиченому середовищі, що передбачає використання цифрових платформ, онлайн-ресурсів, електронних баз даних, засобів дистанційної комунікації, цифрових діагностичних та консультативних інструментів, а також технологій штучного інтелекту. За таких умов професійна компетентність майбутнього психолога дедалі більше пов'язується не лише з опануванням фундаментальних психологічних знань і методів роботи, а й зі здатністю критично оцінювати, створювати, використовувати та безпечно поширювати цифрову інформацію.

Актуальність проблеми посилюється необхідністю забезпечення відповідального й етичного використання цифрових технологій у психологічній діяльності. Робота з персональними та чутливими даними, використання онлайн-консультування, цифрових психодіагностичних засобів і систем штучного інтелекту потребують від майбутнього фахівця не тільки технічних навичок, а й сформованої інформаційної культури, критичного мислення, розуміння етичних норм та принципів інформаційної безпеки. У цьому контексті інформаційно-цифрова компетентність набуває значення не окремої технологічної навички, а складової професійної культури психолога.

Водночас у сучасній професійній підготовці майбутніх психологів простежується потреба в системному поєднанні цифрової компетентності з професійними цінностями, етичними принципами та практичними вміннями. Це актуалізує необхідність теоретичного осмислення сутності інформаційно-цифрової компетентності, визначення її місця у структурі професійної культури майбутнього психолога та обґрунтування напрямів її цілеспрямованого формування в умовах трансформації освіти.

Проблематика цифровізації професійної підготовки майбутніх психологів представлена у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників. Зокрема, Г. М. Алєксєєва, І. О. Черезова, Н. В. Кравченко, Л. В. Горбатюк,

В. М. Медведенко розглядають інтеграцію цифрових технологій у систему онлайн-підготовки майбутніх психологів до кризового втручання, акцентуючи увагу на можливостях цифрового освітнього середовища для формування професійної готовності фахівців [1]. А. Книш досліджує готовність майбутніх психологів до використання технологій штучного інтелекту в консультативній діяльності, що актуалізує питання технологічної, професійної та етичної підготовленості майбутнього фахівця [2].

Питання інтеграції сучасних технологій у професійну підготовку студентів-психологів висвітлюють О. Кравченко, Н. Абрамян, наголошуючи на необхідності оновлення освітнього процесу відповідно до цифрових трансформацій [3]. О. Поліщук зосереджує увагу на формуванні цифрової компетентності майбутніх практичних психологів засобами інноваційних педагогічних технологій [5]. Важливість цифрової компетентності для професійного становлення майбутніх психологів обґрунтовують О. Товстуха, О. Чумак, розглядаючи її як один із чинників професійного розвитку фахівця [6].

Окремий напрям досліджень становлять праці, у яких цифрові та інформаційно-аналітичні компетентності розглядаються в ширшому контексті професійної підготовки. І. Шапошнікова аналізує цифрові технології в системі професійної підготовки майбутніх педагогів та психологів, акцентуючи увагу на необхідності цифрової трансформації змісту професійної освіти [7]. Ю. Шпильовий розкриває сутність і структуру інформаційно-аналітичних умінь майбутнього педагога, що дає підстави розглядати інформаційно-аналітичний компонент як важливу передумову професійної роботи з цифровими ресурсами [8]. Водночас О. Лапа досліджує принципи розвитку професійної культури практичних психологів, що створює теоретичне підґрунтя для розгляду цифрової компетентності саме як складової професійної культури, а не лише сукупності технологічних умінь [4].

Зарубіжні дослідження розширюють зазначену проблематику. У scoping review Андріс Куле (Andris Ķule), Кристіне Мартінсоне (Kristīne Mārtinsone), Елзи Акмане (Elza Akmane), Астри Озоли (Astra Ozola), Ілзе Знотині (Ilze Znotiņa), Дайни Камераде (Daina Kamerāde) узагальнено сучасні підходи до цифрової компетентності психологів, що засвідчує її комплексний характер і значущість для професійної практики [9]. Жанна-Ана Лопес-Нуньєс (Juan-Antonio López-Núñez), Сусанна Алонсо-Гарсія (Susana Alonso-García), Беатріс Берраль-Ортіс (Beatriz Berral-Ortiz), Хуан-Хосе Вікторія-Мальдонадо (Juan-José Victoria-Maldonado) систематизують підходи до оцінювання цифрової компетентності у вищій освіті, акцентуючи увагу на необхідності визначення чітких критеріїв та індикаторів її сформованості [10]. Важливе концептуальне значення має праця Ріни Вуорікарі (Riina Vuorikari), Стефана Клузера (Stefan Kluzer), Йорана Пуні (Yves Punie), у якій представлено DigComp 2.2 — рамку цифрової компетентності, що охоплює знання, уміння та ставлення, необхідні для відповідальної діяльності людини в цифровому середовищі [12].

Аксіологічний аспект цифровізації освіти представлений у праці Н. Титової (N. Tytova), В. Боголюбова (V. Bogoliubov), В. Єфименко (V. Yefymenko), Л. Макаренко (L. Makarenko), Л. Мови (L. Mova), Н. Калєнцової (N. Kalientsova), у якій інформатизація освіти розглядається крізь призму цінностей і глобалізаційних викликів [11].

Такий підхід є особливо важливим для професійної підготовки психологів, оскільки використання цифрових технологій має ґрунтуватися не лише на технологічній доцільності, а й на професійній відповідальності, етичності та дотриманні принципів безпеки [2; 9; 11].

Отже, аналіз наукових праць свідчить про значну увагу дослідників до цифрової компетентності майбутніх психологів, інтеграції цифрових технологій у професійну освіту та використання штучного інтелекту [1–3; 5–7]. Водночас потребує подальшого обґрунтування цілісне розуміння інформаційно-цифрової компетентності саме як складової професійної культури майбутнього психолога, що поєднує цифрові знання й уміння з інформаційно-аналітичними здібностями, критичним мисленням, професійними цінностями, етичними нормами та відповідальним ставленням до цифрових технологій [4; 8; 9; 11; 12].

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні інформаційно-цифрової компетентності як складової професійної культури майбутніх психологів в умовах трансформації освіти, визначенні її змісту, структурних компонентів і взаємозв’язку з професійною підготовкою, а також окресленні основних напрямів її формування з урахуванням сучасних цифрових технологій, інструментів штучного інтелекту, етичних вимог та принципів інформаційної безпеки.

Цифрова трансформація освітнього простору актуалізує необхідність переосмислення змісту професійної підготовки майбутніх психологів. Сучасна професійна діяльність психолога дедалі більше пов’язана з використанням цифрових інформаційних ресурсів, онлайн-платформ, електронних засобів комунікації, цифрових інструментів психодіагностики та консультування, а також технологій штучного інтелекту [1; 2; 3]. Відповідно, цифрова компетентність набуває статусу не лише загальної освітньої характеристики, а важливого компонента професійної підготовленості майбутнього фахівця.

У межах дослідження доцільно розмежувати поняття «цифрова компетентність», «інформаційна компетентність» та «інформаційно-цифрова компетентність». Цифрова компетентність передбачає здатність упевнено, критично, відповідально та безпечно використовувати цифрові технології для навчання, професійної діяльності, комунікації та участі в суспільному житті [12]. Інформаційна компетентність охоплює здатність здійснювати пошук, відбір, оцінювання, аналіз, систематизацію та використання інформації. Їх поєднання у структурі інформаційно-цифрової компетентності дає змогу відобразити специфіку професійної діяльності

психолога, для якої принципове значення мають не тільки технологічні навички, а й уміння критично працювати з інформацією.

На думку О. Поліщук, формування цифрової компетентності майбутніх практичних психологів має здійснюватися засобами інноваційних педагогічних технологій, що забезпечують практичну спрямованість професійної підготовки [5]. Вчені О. Товстуха, О. Чумак розглядають цифрову компетентність як важливий чинник професійного становлення майбутніх психологів [6]. Водночас І. Шапошнікова підкреслює значення цифрових технологій у системі професійної підготовки майбутніх педагогів та психологів [7].

Важливим є розуміння інформаційно-цифрової компетентності через аксіологічний підхід. Дослідники В. Єфименко, Л. Макаренко, Н. Титова та інші. розглядають інформатизацію освіти крізь призму цінностей і глобалізаційних викликів [11], що дає підстави тлумачити інформаційно-цифрову компетентність майбутнього психолога як інтегративну професійно-особистісну характеристику, що охоплює знання, уміння, ціннісні орієнтації, ставлення та досвід відповідального використання цифрових технологій у професійній діяльності.

Отже, інформаційно-цифрову компетентність майбутнього психолога доцільно визначати як інтегративну професійно-особистісну характеристику, що забезпечує здатність ефективно, критично, етично та безпечно здійснювати пошук, оцінювання, аналіз, створення й використання цифрової інформації та технологій для виконання професійних завдань, професійної комунікації, саморозвитку та надання психологічної допомоги.

Аналіз наукових підходів [5; 6; 8; 9; 12] дає змогу визначити інформаційно-цифрову компетентність як багатокомпонентне утворення. З огляду на специфіку професійної діяльності психолога пропонуємо виокремити п'ять взаємопов'язаних компонентів: *когнітивний, інформаційно-аналітичний, технологічно-операційний, етико-безпековий та рефлексивно-професійний (див. табл. 1).*

Таблиця 1

Структура інформаційно-цифрової компетентності майбутнього психолога

Компонент	Зміст
Когнітивний	знання цифрових технологій, цифрового освітнього середовища, можливостей і обмежень цифрових інструментів та ШІ
Інформаційно-аналітичний	пошук, відбір, перевірка достовірності, аналіз, систематизація та критична оцінка інформації
Технологічно-операційний	практичне використання цифрових платформ, онлайн-сервісів, засобів комунікації, психодіагностичних та консультативних інструментів
Етико-безпековий	дотримання конфіденційності, захист персональних даних, інформаційна безпека, професійна етика та відповідальне використання ШІ
Рефлексивно-професійний	самооцінювання власної цифрової компетентності, усвідомлення професійних потреб, готовність до постійного цифрового саморозвитку

Когнітивний компонент забезпечує теоретичну основу професійного використання цифрових технологій. Інформаційно-аналітичний компонент визначає здатність психолога критично працювати з інформацією, що є особливо важливим в умовах значного обсягу цифрового контенту. Технологічно-операційний компонент забезпечує практичне застосування цифрових засобів у професійних ситуаціях.

Етико-безпековий компонент відображає специфіку психологічної професії, оскільки цифрова діяльність психолога пов'язана з обробкою персональної та потенційно чутливої інформації. Рефлексивно-професійний компонент забезпечує здатність майбутнього фахівця оцінювати власні цифрові можливості та визначати напрями подальшого професійного розвитку.

Інформаційно-цифрова компетентність безпосередньо пов'язана з основними напрямами професійної діяльності психолога. Інтеграція цифрових технологій у професійну підготовку створює можливості для моделювання професійних ситуацій, використання онлайн-ресурсів, організації дистанційної взаємодії та формування практичних навичок [1; 3; 7].

У психодіагностичній діяльності цифрові інструменти можуть використовуватися для організації тестування, обробки та систематизації результатів. Водночас технологічний інструментарій не може замінювати професійного психологічного аналізу та відповідального інтерпретування отриманих результатів.

У консультативній діяльності цифрова компетентність забезпечує готовність психолога використовувати засоби онлайн-комунікації, дотримуючись професійних та етичних вимог. А. Книш акцентує увагу на готовності майбутніх психологів до використання технологій штучного інтелекту саме в консультативній діяльності [2].

Важливого значення інформаційно-цифрова компетентність набуває у науково-дослідній роботі. Майбутній психолог має володіти навичками пошуку наукових джерел, критичного оцінювання інформації, роботи з електронними базами даних, цифровими інструментами аналізу та представлення результатів.

Таким чином, інформаційно-цифрова компетентність забезпечує не окрему професійну функцію, а пронизує різні види діяльності психолога, виступаючи своєрідним цифровим ресурсом професійної культури.

Специфіка професійної діяльності психолога зумовлює особливу значущість етичного та безпекового аспектів використання цифрових технологій. Цифровізація психологічної практики пов’язана з ризиками порушення конфіденційності, несанкціонованого доступу до персональних даних, поширення недостовірної інформації та некритичного використання автоматизованих рекомендацій [2; 9].

Майбутній психолог має усвідомлювати, що цифровий інструмент є засобом професійної діяльності, а не її самодостатнім результатом. Тому використання цифрових технологій має ґрунтуватися на принципах професійної відповідальності, конфіденційності, інформованої згоди, безпеки, достовірності та недопущення шкоди клієнтові.

Особливої уваги потребує використання генеративного штучного інтелекту. Його застосування у професійній підготовці може бути корисним для пошуку інформації, підготовки навчальних матеріалів, моделювання професійних ситуацій та підтримки освітньої діяльності. Водночас результати роботи ШІ потребують критичної перевірки, оскільки автоматично сформована інформація може містити помилки, неповні або некоректні твердження.

У цьому контексті етико-безпековий компонент виступає системоутворювальним елементом інформаційно-цифрової компетентності майбутнього психолога, оскільки визначає межі допустимого використання цифрових технологій.

Формування інформаційно-цифрової компетентності потребує цілеспрямованої організації освітнього процесу. Аналіз праць Г. М. Алєксєєвої та ін. [1], А. Книш [2], О. Поліщук [5], І. М. Шапошнікової [7] дає змогу визначити такі педагогічні умови:

– інтеграція інформаційно-цифрового компонента у зміст професійної підготовки. Цифрові компетентності мають формуватися не ізольовано, а в межах професійно орієнтованих дисциплін;

– використання професійно орієнтованих цифрових завдань і кейсів. Студенти мають працювати з реалістичними професійними ситуаціями, які передбачають пошук, оцінювання та використання цифрової інформації;

– розвиток критичного ставлення до цифрової інформації. Особлива увага має приділятися перевірці достовірності джерел, виявленню маніпулятивного контенту та оцінюванню результатів роботи цифрових систем;

– формування навичок безпечного й етичного використання цифрових технологій. Освітній процес має передбачати спеціальні завдання щодо конфіденційності, захисту персональних даних та професійної відповідальності;

– забезпечення можливостей цифрового професійного саморозвитку. Майбутній психолог має набувати досвіду самостійного опанування нових цифрових інструментів і технологій.

Для визначення результативності формування інформаційно-цифрової компетентності доцільно використовувати систему критеріїв і показників, сформовану відповідно до її структурних компонентів (табл. 2).

Таблиця 2

Критерії, показники та рівні сформованості інформаційно-цифрової компетентності майбутніх психологів

Критерій	Показники	Рівень
Когнітивний	знання цифрових технологій; розуміння можливостей та обмежень ШІ; знання принципів цифрової безпеки	високий / достатній / низький
Інформаційно-аналітичний	уміння знаходити, перевіряти, аналізувати та систематизувати інформацію	високий / достатній / низький
Технологічно-операційний	здатність використовувати цифрові платформи та професійні цифрові інструменти	високий / достатній / низький
Етико-безпековий	дотримання конфіденційності, захисту даних, етичних норм і принципів відповідального використання ШІ	високий / достатній / низький
Рефлексивно-професійний	самооцінювання цифрових умінь, готовність до самонавчання та професійного цифрового розвитку	високий / достатній / низький

Високий рівень характеризується системними знаннями, упевненим використанням цифрових інструментів, розвиненим критичним мисленням, дотриманням етичних норм та здатністю самостійно освоювати нові технології.

Достатній рівень передбачає сформованість основних цифрових знань і вмінь, здатність використовувати цифрові ресурси у типових професійних ситуаціях, однак із потребою в методичній або консультативній підтримці у складніших випадках.

Низький рівень характеризується фрагментарними знаннями, недостатньою здатністю критично оцінювати цифрову інформацію, обмеженим використанням професійних цифрових інструментів та недостатнім усвідомленням етичних і безпекових вимог.

На основі узагальнення наукових підходів [1; 5; 7; 9; 12] пропонується модель формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх психологів, структурними блоками якої є *цільовий, теоретико-змістовий, організаційно-технологічний, діагностичний та результативний.*

Цільовий блок визначає мету — формування інформаційно-цифрової компетентності як складової професійної культури майбутнього психолога.

Теоретико-змістовий блок охоплює цифрові технології, інформаційно-аналітичну діяльність, цифрову комунікацію, штучний інтелект, інформаційну безпеку та професійну етику.

Організаційно-технологічний блок передбачає використання лекцій, практичних занять, кейс-методу, проєктної діяльності, цифрового портфоліо, моделювання професійних ситуацій та рефлексивних завдань.

Діагностичний блок передбачає визначення рівня сформованості компетентності за когнітивним, інформаційно-аналітичним, технологічно-операційним, етико-безпековим та рефлексивно-професійним критеріями.

Результативний блок передбачає досягнення високого, достатнього або низького рівня сформованості інформаційно-цифрової компетентності.

Запропонована модель ґрунтується на принципах професійної спрямованості, системності, практичної орієнтованості, критичності, етичності, безпеки та безперервного професійного розвитку.

Одним із найбільш динамічних напрямів трансформації професійної підготовки є використання технологій штучного інтелекту. А. Книш розглядає готовність майбутніх психологів до застосування ШІ у консультативній діяльності [2], що свідчить про поступове входження таких технологій у професійний простір психолога.

У освітньому процесі інструменти ШІ можуть використовуватися для генерації навчальних матеріалів, створення професійних кейсів, моделювання консультативних ситуацій, пошуку та систематизації інформації, підготовки запитань для самоконтролю та розвитку навичок критичного аналізу інформації.

Водночас педагогічно доцільним є не стільки навчання студентів механічному використанню конкретних сервісів ШІ, скільки формування культури відповідального використання штучного інтелекту. Студент має вміти сформулювати коректний запит, оцінити отриману відповідь, перевірити її за науковими джерелами, виявити можливі помилки та визначити межі допустимого використання ШІ.

З огляду на це використання ШІ у професійній підготовці майбутніх психологів доцільно розглядати як складову інформаційно-цифрової компетентності, яка поєднує технологічну грамотність із критичністю, професійною відповідальністю та етичною рефлексією [2; 9; 12].

Висновки. Проведений аналіз засвідчує, що інформаційно-цифрова компетентність є важливою складовою професійної культури майбутнього психолога в умовах цифрової трансформації освіти. Її зміст не обмежується володінням цифровими інструментами, а охоплює здатність критично працювати з інформацією, використовувати цифрові технології для вирішення професійних завдань, здійснювати цифрову комунікацію, дотримуватися етичних норм та забезпечувати інформаційну безпеку [5; 6; 9; 12].

У структурі інформаційно-цифрової компетентності визначено п’ять взаємопов’язаних компонентів: когнітивний, інформаційно-аналітичний, технологічно-операційний, етико-безпековий та рефлексивно-професійний. Їх взаємодія забезпечує цілісність цієї компетентності та її спрямованість на виконання професійних завдань психолога.

Обґрунтовано педагогічні умови її формування: інтеграцію інформаційно-цифрового компонента у зміст професійної підготовки; використання професійно орієнтованих цифрових завдань і кейсів; розвиток критичного оцінювання інформації; формування навичок безпечного та етичного використання цифрових технологій; забезпечення можливостей цифрового професійного саморозвитку [1; 2; 5; 7].

Запропоновано критерії та показники оцінювання рівня сформованості інформаційно-цифрової компетентності, а також визначено високий, достатній і низький рівні її сформованості. Розроблена модель передбачає взаємозв’язок цільового, теоретико-змістового, організаційно-технологічного, діагностичного та результативного блоків.

Особливого значення набуває підготовка майбутніх психологів до відповідального використання штучного інтелекту. ШІ може бути ефективним інструментом освітньої та професійної діяльності за умови критичної перевірки результатів його роботи, дотримання конфіденційності, професійної етики та інформаційної безпеки [2; 9; 12].

Таким чином, формування інформаційно-цифрової компетентності має розглядатися як системний напрям професійної підготовки майбутніх психологів і як важлива передумова розвитку їхньої професійної культури в умовах трансформації освітнього та професійного середовища. Перспективи подальших досліджень полягають у експериментальній перевірці запропонованої структури та моделі формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх психологів, розробленні діагностичного інструментарію для визначення рівнів її сформованості, а також визначенні ефективності професійно орієнтованих цифрових кейсів, проєктних технологій та інструментів штучного інтелекту в освітньому процесі. Перспективним є також дослідження динаміки розвитку інформаційно-цифрової компетентності на різних етапах професійної підготовки та визначення оптимального співвідношення цифрових технологій і традиційних методів професійного навчання майбутніх психологів.

Використана література:

1. Алєксєєва Г. М., Черезова І. О., Кравченко Н. В., Горбатюк Л. В., Медведенко В. М. Інтеграція цифрових технологій в систему фахової онлайн-підготовки майбутніх психологів до кризового втручання. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 18. С. 1–17. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.15476872 .
2. Книш А. Готовність майбутніх психологів до використання технологій штучного інтелекту в консультативній діяльності. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2025. № 4. С. 138–153. DOI: https://doi.org/10.20998/2078-7782.2025.4.10 .
3. Кравченко О., Абрамян Н. Особливості інтеграції сучасних технологій у підготовку студентів-психологів. *Журнал соціальної та практичної психології*. 2025. № 5. С. 108–116. DOI: https://doi.org/10.32782/psy-2025-5-16 .
4. Лапа О. Принципи розвитку професійної культури практичних психологів закладів професійної (професійно-технічної) освіти. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Педагогічні науки*. 2026. № 1(68). С. 91–96. DOI: https://doi.org/10.32689/maup.ped.2026.1.14 .
5. Поліщук О. Формування цифрової компетентності майбутніх практичних психологів засобами інноваційних педагогічних технологій. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2025. Т. 13, № 6. С. 91–97. DOI: https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i6-012.
6. Товстуха О. М., Чумак О. О. Роль цифрової компетентності у професійному становленні майбутніх психологів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2024. № 4(363). С. 239–244. DOI: https://doi.org/10.12958/2227-2844-2024-4(363)-239-244 .
7. Шапошнікова І. М. Цифрові технології в системі професійної підготовки майбутніх педагогів та психологів. *Наукові записки*. 2026. № 1(168). С. 163–173. DOI: https://doi.org/10.31392/NZ-udu-168-1.2026.17 .
8. Шпильовий Ю. В. Сутність та структура інформаційно-аналітичних умінь у контексті підготовки майбутнього педагога. *Науковий журнал УДУ імені Михайла Драгоманова*. 2026. № 167. С. 239–249. DOI: https://doi.org/10.31392/NZ-udu-167.2026.25
9. Ķule A., Mārtinsone K., Akmane E., Ozola A., Znotiņa I., Kamerāde D. Digital competency of psychologists: A scoping review. *European Psychologist*. 2026. Vol. 31, №. 3. P. 241–255. DOI: https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000575.
10. López-Núñez J.-A., Alonso-García S., Berral-Ortiz B., Victoria-Maldonado J.-J. A systematic review of digital competence evaluation in higher education. *Education Sciences*. 2024. Vol. 14. №. 11. Article 1181. DOI: https://doi.org/10.3390/educsci14111181.
11. Tytova N., Bogoliubov V., Yefymenko V., Makarenko L., Mova L., Kalientsova N. Axiological concept of informatization of education in the age of globalization challenges. *Journal of Management Information and Decision Sciences*. 2021. Vol. 24. № 2. P. 1–9. URL: https://www.abacademies.org/articles/axiological-concept-of-informatization-of-education-in-the-age-of-globalization-challenges-10117.html.
12. Vuorikari R., Kluzer S., Punie Y. *DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens: With new examples of knowledge, skills and attitudes*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2022. 134 p. DOI: https://doi.org/10.2760/115376.

References:

1. Alekseieva H. M., Cherezova I. O., Kravchenko N. V., Horbatiuk L. V., Medvedenko V. M. (2025). Intehratsiia tsyfrovykh tekhnolohii v systemu fakhovoi onlain-pidhotovky maibutnikh psykholohiv do kryzovoho vtruchannia [Integration of digital technologies into the system of professional online training of future psychologists for crisis intervention]. *Pedahohichna Akademiia: naukovi zapysky*. № 18. S. 1–17. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.15476872. [in Ukrainian].
2. Knysh A. (2025). Hotovnist maibutnikh psykholohiv do vykorystannia tekhnolohii shtuchnoho intelektu v konsultatyvnii diialnosti [Readiness of future psychologists to use artificial intelligence technologies in counselling]. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymy systemamy*. № 4. S. 138–153. DOI: https://doi.org/10.20998/2078-7782.2025.4.10. [in Ukrainian].
3. Kravchenko O., Abramian N. (2025). Osoblyvosti intehratsii suchasnykh tekhnolohii u pidhotovku studentiv-psykholohiv [Features of the integration of modern technologies into the training of psychology students]. *Zhurnal sotsialnoi ta praktychnoi psykholohii*. № 5. S. 108–116. DOI: https://doi.org/10.32782/psy-2025-5-16. [in Ukrainian].
4. Lapa O. (2026). Pryntsypy rozvytku profesiinoi kultury praktychnykh psykholohiv zakladiv profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity [Principles of development of professional culture of practical psychologists in vocational education institutions]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Pedahohichni nauky*. № 1(68). S. 91–96. DOI: https://doi.org/10.32689/maup.ped.2026.1.14. [in Ukrainian].
5. Polishchuk O. (2025). Formuvannia tsyfrovoi kompetentnosti maibutnikh praktychnykh psykholohiv zasobamy innovatsiinykh pedahohichnykh tekhnolohii [Formation of digital competence of future practical psychologists by means of innovative pedagogical technologies]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*. T. 13, № 6. S. 91–97. DOI: https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i6-012. [in Ukrainian].
6. Tovstukha O. M., Chumak O. O. (2024). Rol tsyfrovoi kompetentnosti u profesiinomu stanovlenni maibutnikh psykholohiv [The role of digital competence in the professional development of future psychologists]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky*. № 4(363). S. 239–244. DOI: https://doi.org/10.12958/2227-2844-2024-4(363)-239-244. [in Ukrainian].
7. Shaposhnikova I. M. (2026). Tsyfrovi tekhnolohii v systemi profesiinoi pidhotovky maibutnikh pedahohiv ta psykholohiv [Digital technologies in the system of professional training of future teachers and psychologists]. *Naukovi zapysky*. № 1(168). S. 163–173. DOI: https://doi.org/10.31392/NZ-udu-168-1.2026.17. [in Ukrainian].
8. Shpyliovyi Yu. V. (2026). Sutnist ta struktura informatsiino-analitychnykh umin u konteksti pidhotovky maibutnoho pedahoha [The essence and structure of information-analytical skills in the context of future teacher training]. *Naukovyi zhurnal UDU imeni Mykhaila Drahomanova*. № 167. S. 239–249. DOI: https://doi.org/10.31392/NZ-udu-167.2026.25. [in Ukrainian].
9. Ķule A., Mārtinsone K., Akmane E., Ozola A., Znotiņa I., Kamerāde D. (2026). Digital competency of psychologists: A scoping review [Digital competency of psychologists: A scoping review]. *European Psychologist*. Vol. 31, no. 3. P. 241–255. DOI: https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000575.
10. López-Núñez J.-A., Alonso-García S., Berral-Ortiz B., Victoria-Maldonado J.-J. (2024). A systematic review of digital competence evaluation in higher education [A systematic review of digital competence evaluation in higher education]. *Education Sciences*. Vol. 14. № 11. Article 1181. DOI: https://doi.org/10.3390/educsci14111181.

11. Tytova N., Bogoliubov V., Yefymenko V., Makarenko L., Mova L., Kalientsova N. (2021). Axiological concept of informatization of education in the age of globalization challenges [Axiological concept of informatization of education in the age of globalization challenges]. *Journal of Management Information and Decision Sciences*. Vol. 24, No. 2. P. 1–9. URL: https://www.abacademies.org/articles/axiological-concept-of-informatization-of-education-in-the-age-of-globalization-challenges-10117.html.
12. Vuorikari R., Kluzer S., Punie Y. (2022). *DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens: With new examples of knowledge, skills and attitudes* [DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens: With new examples of knowledge, skills and attitudes]. Luxembourg: Publications Office of the European Union. 134 p. DOI: https://doi.org/10.2760/115376.

V. Slabko, O. Dulska. Information and Digital Competence as a Component of the Professional Culture of Future Psychologists in the Context of Educational Transformation

The article examines information and digital competence as an important component of the professional culture of future psychologists in the context of the transformation of modern education. The relevance of developing future specialists' ability to use digital technologies effectively, responsibly, and ethically in their professional activities is substantiated. Contemporary scientific approaches to defining the content of psychologists' digital competence, its structural components, and its role in professional training are analyzed. The relationship between information and digital competence and professional knowledge and skills, ethical standards, information security, critical thinking, and readiness to use modern digital tools is determined. Particular attention is paid to the potential of digital technologies, online resources, and artificial intelligence tools in the professional training of future psychologists. A review of scientific sources demonstrates that information and digital competence is not limited to the technical ability to use digital tools but involves an integrated combination of information literacy, digital skills, analytical thinking, communication culture, ethical responsibility, and the ability to ensure the safe use of digital information. It is established that the purposeful development of information and digital competence contributes to improving the quality of professional training of future psychologists, their readiness to work in a digital educational and professional environment, and their adaptation to new formats of psychological support. The study concludes that information and digital competence should be systematically integrated into the content of professional training of future psychologists as an integral component of their professional culture. Prospects for further research include developing and experimentally testing pedagogical conditions, a model, and methodology for developing information and digital competence among future psychologists, as well as identifying criteria, indicators, and levels of its formation, taking into account ethical requirements and the safe use of artificial intelligence technologies.

Key words: *information and digital competence, professional culture, professional training, digital technologies, artificial intelligence, digital educational environment, information security, digitalization of education.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 04.09.2026
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 30.09.2026
Дата публікації: 27.10.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0